Mi történik a kislapátok újraelosztása fölötti harc és az iskolai lövöldözés között?

Nem tudom, van-e olyan kisgyerekes szülő, akit így vagy úgy nem gondolkoztat el ***Jodi Picoult Tizenkilenc perc*** *című könyve. Ha van, nagyon irigylem, mert nyilvánvalóan nincs benne félelem, mi minden történhet gyermekével, amint kikerül látóteréből, sem bizonytalanság, hogy a maga részéről eleget tett-e azért, hogy soha ne egy börtön rácsain betekintve lássa viszont.*

Egy amerikai iskolában történő lövöldözés alkalmával megölnek 10, és megsebesítenek további 19 gyereket. A tizenéves elkövető úgy látja, ők kezdték, amikor az óvodában elvették az uzsonnáját, s azóta is naponta a falhoz préselték, öltözőszekrénybe zárták, csúfolták, megalázták. A könyv a tettel kezdődik, a tárgyalással végződik, de közben bejárhatjuk a szereplők életútjának fontos állomásait. És végig tudható, hogy izgalmak ide, fordulatok oda, nem lesz az a befejezés, aminek örülni tudnánk. Mert vannak helyzetek, melyek már sehogy sem érhetnek jó véget, bárki tanul meg belőle bármit. A könyv nyugtalanságot hagy maga után, nehéz egyszerűen csak letenni és egy új után nyúlni, az általa felkavart érzések nagyítólencsét vonnak a hétköznapi képek elé.

Kihez tartozik ez a gyerek? – érdeklődik egy anyuka a homokozó szélén, miközben a mosolygós vörös hajú kisfiú ujjai közül hámozza ki az ő kislánya kislapátját. A jelenetet nem előzte meg vita, visítás, összecsapás a gyerekek között, így nem tudom, hogy a kislány jelezte-e édesanyjának, hogy szeretné visszakapni az értékes sárga műanyaglapátot, vagy saját indíttatásból őrködik a tulajdonviszonyok háborítatlansága fölött. Így vagy úgy, azt érzem, akciója túlzás, miközben azt is, hogy nagyon sok minden dől el ezen a néhány négyzetméteren. A legtöbb szülő határozottan közbelép, ha gyermeke agresszív másokkal, bár van, aki mosolyogva nézi, amint utóda kiosztja a homokozó népét. Ugyanezen szülők legtöbbje tűrésre buzdít, midőn gyermekük kezéből elveszik, amivel játszott, bár olyan is van, aki maga szerzi neki vissza. Népszerű még az „oldjátok meg a dolgot" hozzáállás, nem avatkozik be, míg vér nem folyik, tanulják meg kezelni a saját konfliktusaikat. Kérdés, hogy miből tanulják meg, ha nem segítünk nekik. Azon túl, hogy nyilvánvalóan bármit mondunk is, nagy hatással lesz rájuk, ahogyan bennünket látnak konfliktusmegoldani, mégis elgondolkodom, vajon azért van-e annyi híve a „rendezzétek le egymás közt" elvnek, mert olyan sokan őszintén hisznek abban, hogy mindenki megtalálja a neki legmegfelelőbb, egyéni válaszokat, vagy csak fogalmuk sincs, ők mit tennének a gyerek helyében. Az arrogánsnak tűnő lapátvisszaszerző anyuka pedig legalább kétségtelenül ott van a gyerek közelében, sőt erre próbálja a másik kis érintett hozzátartozóit is felszólítani.

Ne jöjjünk többet, nagyon rossz volt az ovi, ma Rita volt a főgonosz. Azt mondta, bántani fog, és még a barátomat, Levit is ellenem fordította – hallom pár órával később az óvodaudvaron. És mégis hogy bántana, hüledezik a magas, szőke, kék szemű kisfiú anyukája, Rita sokkal kisebb nálad... De ő azt mondta, nagyobb – bizonytalanodik el a kisfiú – akkor beszélj vele, és az anyukájával is! Látom, hogy ez az anyuka nem szeretné gyermekét magára hagyni, ugyanakkor nem látja magát, amint felhív egy látásból ismert nőt azért, mert annak négy éves lánya szóban bántással fenyegette az ő hat éves fiát... aki másnap reggel az öltözőben zokog, hogy ő oda nem mer bemenni. Ritka dolog, hogy a gyerekek átviszik a konfliktusaikat egyik napról a másikra – mondja az óvónő, amit jó tudni, bár nem hiszem, hogy sokat segít az érintett szülők (vagy gyerekük) helyzetén. Tulajdonképpen örülnünk kéne, hogy nem azzal érvel, hogy a kipécézett gyerek csak rosszabbul jár, ha a felnőttek észreveszik a dolgot és beavatkoznak az érdekében. És hol vagyunk itt a „tipikus" áldozat típusú gyerektől, a hatékonyan megfélemlített magas és atlétikus hatéves Boldizsár egyébként az óvoda esze. Nem fogják azért csúfolni, mert kicsi és ügyetlen és lassú, vagy szemüveges, de hogy ő mikor és mitől hiszi majd el, hogy nincs félnivalója, nem tudom. Remélem nem abból, hogy egyszer ráérez, milyen mások fölött hatalmaskodni...

Az esti híradóban nem is vezető hír, hogy két iskolás gyerek ma is egy pillangókés segítségével zárta le a köztük levő vitát. Nem olyan nagy szám, esetleg, ha tanár lett volna az áldozat, biztosan néhány hírrel előrébb csúszik a fontossági szenzációlistán... Nem tudom, hogy az ő szüleik hol álltak a homokozó partján, valamint ők és pedagógusaik mit gondoltak, mi a feladatuk a konfliktuskezelésre nevelés terén. Lehet, hogy még nem jutott eszükbe, hogy ezzel bármi tennivalójuk lenne, persze lehet, hogy megtettek mindent, de pont ez a gyerek csak a saját kezű igazságszolgáltatással tud azonosulni. És elképzelhető, hogy fontos dolgokat tanul az esetből minden közvetve vagy közvetlenül érintett, és csak én vagyok végtelenül borúlátó, amikor azt érzem, hogy ennek a történetnek sem nagyon fog senki felhőtlenül örülni a végén.

Késő este még leülök a gép elé, egy barátnőm küldi át a lomtalanítás alatt megtalált első osztályos üzenőfüzetének beszkennelt oldalait. „Kati durván, minősíthetetlenül viselkedik!" – szól a 6 éves gyerek konstruktív jellemzése. „Első a kötelesség, azután a beszélgetés!" – tudhatjuk meg a következő oldal aranyigazságát. „Fegyelmezetlen magatartása miatt megintem" – írja központozás nélkül, rezignáltan Tóthné, majd még aznap lelkesebb kollegája K-né is csatlakozik: „Én is – ugyanazért!" Kati barátnőm nagyon viccesnek találja ezeket, ezért is küldi el, ezernyi mosolygó arccal a levele végén. A dátum is kivehető, első osztályban, októberben járunk. Igaz, úgy 20 évvel ezelőtt. Kíváncsi vagyok, Kati annyira viccesnek találná-e ezt, ha lenne gyereke, netán most készülne iskolába, mert engem inkább rémülettel tölt el.